

Naročnina listu: Celo leto 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din.
 Izven Jugoslavije: Celo leto 140 din. Inse-
 rati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
 pri večkratnem inseriranju primeren popust.
 Upravištvu sprejema naročnino, inserate
 in reklamacije.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
 Uredništvo in upravištvu je v Mariboru,
 Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se mora
 govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
 Rokopisi se ne vračajo.
 Nezaprte reklamacije so poštnine prosta.
 Telefon interurban št. 115.

115. številka

Maribor, dne 6. oktobra 1924.

Letnik XVI.

Ideja cerkvenega zedinjenja.

Z Božičem 1924 se začne veliko jubilejno leto, ki se med našim narodom imenuje sveto leto, ter traja do Božiča 1925. Papež Pij XI. je v posebni okrožnici povabil vse katoličane po vesoljnem svetu, da se udeležijo proslave jubilejnega leta. Sv. Oče se je s prijaznim povabilom tudi obrnil do krščanskih narodov, ki ne pripadajo katoliški cerkvi, da bi se vrnili k edino pravi Kristusovi cerkvi, ki jih bo sprejela z veliko ljubeznijo in radostjo.

To papeževo povabilo, o priliki jubilejnega leta naslovljeno na vse krščanske narode in njihove cerkve, je dokaz, da ideja in želja cerkvenega zedinjenja v katoliški cerkvi ni izumrla, marveč da krepko živi in deluje. Vsi moderni papeži od Leona XIII. do Pija XI. so porabljali vsako priliko, da so tej ideji dajali izraza, ter so tudi udeleževanju te ideje s praktičnimi ukrepi in napravami prišli na pomoč.

Kako pa je s to idejo v cerkvah, ločenih od Rima? Ali je tamkaj ta misel živa in ali je sploh upanje, da kdaj oživi?

Nemški protestantovski svet — žal — ne kaže nobene sprejemljivosti za to idejo. So poedinci, katere iskanje dovede v naročje katoliške cerkve, toda v široki množici naroda in cerkve vlada v tem oziru popolna apatija. Od konca 17. stoletja se poskusi za unijo, pri katerih sta ob koncu omenjenega stoletja bila udeležena slavni francoski škof in pisatelj Bossuet in znani nemški filozof Leibnitz, niso v večjem obsegu več ponovili. Nemški protestantizem gre jedrno svojo pot notranjega razkroja ter se bo s težavo ustavil ob robu prepada popolne brezvernosti.

Na Ruskem vlada sedaj boljše vize, ki je protivnik vsake pozitivne vere ter z nepristranostjo brezverstva zatira rusko pravoslavno cerkev ravno tako kakor katoliško. Do pred vojne pa se je smisel za cerkveno združitev na Ruskem lepo razvijala. Najizrazitejši bojovnik za to idejo je bil eden največjih mož, ki jih je rodila ruska zemlja, znani filozof in pisatelj Vladimir Solovjev, od kojega smrti († 31. junija 1900) je nastopilo 25. leto. Solovjev je s svojim univerzalnim duhom in s svojimi širokim srcem, v kojem je gorel plamen ljubezni božjega kraljestva na zemlji, porušil ozke nacionalne meje, ki jih Kristusovi cerkvi stavi pravoslavje. O proslavi devetstoletnice krščanstva v Rusiji je zapisal te le znamenite besede: »Dozdeva se mi, da je ta svečanost preuranjena. Po mišljenju gotovih patrijotov je krst sv. Vladimira za tega kneza sicer bil učinkovit, za njegovo ljudstvo pa je bil zgolj krst vode. Potrebujemo drugega krsta, krsta z duhom resnice in z ognjem ljubezni. Da, ta drugi krst je nujno potreben, ako ne za celo Rusijo, pa gotovo za oni del naše družbe, ki danes govori in dela. Kdor hoče postati kristjan, se mora odpovedati onemu modernemu malikovalstvu, ki ji sicer manje robato in štorasto, zato pa ravno tako neumno in pri tem veliko nevarnejše kakor malikovanje naših poganških prednikov, ki ga je premagal Vladimir. Kot tako novo malikovalstvo smatram ono epidemično nacionalistično blaznost, ki narode naganja k temu, da mesto vse obsegajočega Boga molijo svojo lastno podobo.« Solovjev se je dvignil do ideje one ene in edino prave univerzalne Kristusove cerkve, za kojoj je spoznal in priznal rimsko-katoliško cerkev.

Solovjev ni dočakal, da bi njegovo življenjsko delo med njegovimi rojaki rodilo sadu. Ideja združitve shizmatičnega orienta s katoliškim okcidentom pa je ostala ter broji zlasti med Slovani dosti pristašev in agilnih delavcev. Da omenim samo eno institucijo te ideje, opozarjam na Velehradske konference, ki skušajo odstraniti velike ovire, ki ležijo na potu, kateri vodi do zedinjenja.

Se en pogled med anglikanski svet! V krogih anglikanske cerkve se od časa do časa večkrat pojavljajo tendence (stremjenja) po pridružitvi angleških sekt, ki so se ločile od anglikanske cerkve. Pa še širši predmet so si zbrali tisti anglikanski cerkveni krogi, ki jim je pri srcu blagor lastne cerkve in celega krščanskega sveta. Njihovi zedinjevalni naporji segajo tudi do katoliške cerkve. V anglikanski cerkvi je močna struja, ki jo anglikanci sami imenujejo katoliško strujo in ki je dedinja takozvanega oksfordskega traktorijanskega pokreta, ki je nastal leta 1833. Duhovni voditelj tega pokreta je bil do leta 1843, ko je prestopil v katoliško cerkev, John Henry Newman († 1890 kot kardinal rimskokatoliške cerkve), potem pa dr. Pusey, Oksfordski pokret je zasledoval ta cilj, da med Anglikanci izgradi in utrdi katoliška načela o včlovečenju Sinu božjega, o odrešenju in o zakramentih. Po svojem vstopu v katoliško cerkev je Newman spisal svojo »Apologijo (obrambo)«, v kateri opominja med drugim anglikanski svet takole: »Samo dvojna pot je: ena pelje v Rim, druga v ateizem (brezboštvo); anglikanizem je postaja na pol poti proti eni strani, liberalizem pa postaja proti drugi strani.«

Zedinjevalni pokret med anglikanci je potemse obrnil — k praktični strani religioznega življenja ter je

rodil takozvano ritualistično (ritus — obred) gibanje. Njegov namen je, upeljati v anglikansko cerkev katoliške obrede, posebno one, ki se nanašajo na Najsvetejši zakrament (posebna obleka pri daritvi sv. maše, sveče, hostija, mešanje vina z vodo, uporaba kadila, teščnost pred obhajilom, zakrament sv. pokore itd.) — Ritualistično gibanje je v drugi polovici preteklega stoletja moralo prestatiti dosti preganjanja. Zadnji čas se je to gibanje razvilo naprej v smeri posnemanja rimokatoliške pobožnosti. Kako daleč gre ritualistično gibanje med anglikanci, se vidi iz tega, da je prevrelo skoro vso liturgijo katoliške cerkve z vsemi sedanjimi zunanji oblikami ter da se njegovi pristaši radi imenujejo katolike.

Nakratko je treba zabeležiti še eden zanimivi pojav v razmerju med anglikanizmom in katolicizmom. To so razgovori med zastopniki anglikanske cerkve in katoliške vere v Mechelnu v hiši znanega belgijskega kardinala Mercierja leta 1922 in 1923. O teh razgovorih je javnosti poročal anglikanski nadškof canterburški dr. Davidson v svojem pismu nadškofom in metropolitom anglikanske cerkve o Božiču 1923 in kmalu na to kardinal Mercier v pismu na svojo duhovščino. Udeležili so se razgovorov od anglikanske strani dr. Robinson, dekan v Welsu, dr. Frere, prednik resurekcionistov, lord Halifax, ki se celo svoje življenje trudi za združitev anglikanske cerkve z Rimom, pozneje tudi dr. Gore, škof v Oksfordu z dr. Kiddom. Od katoliške strani so se udeležili poleg kardinala Mercierja abbe Portal, generalni vikar van Roey in pozneje znani francoski znanstvenik monsignore Batiffol in nekdanji profesor na katoliškem inštitutu v Parizu, abbe Hemmer.

Ti razgovori so sicer bili zgolj zasebnega značaja, vendar pa so, kakor to poudarja kardinal Mercier v svojem pismu, dosti doprinesli k temu, da se odstranijo predsodki in nezaupanje, da se razpršijo nesporazumljenja ter tako pripravijo pota, po katerih bi lojalna, iskreno iskajoča duša, s pomočjo božje milosti mogla najti resnico. Po razgovorih so udeleženci čutili, da so višje zvezani med seboj ter da imajo večje medsebojno zaupanje. Končno pripominja g. kardinal, da se veliki dogodki v zgodovini ne dogajajo po človeškem preračunu, da torej ne odločuje človeška modrost in človeška moč, marveč milost božja, ter konča s pozivom k nadaljnemu delu v smislu Kristusove obljube o enem hlevu in enem pastirju. Mi pa k vsemu pripominjamo, da imajo katoličani po vesoljnem svetu veliko nalogo, da vršijo proslavo svetega leta v smislu ideje o zedinjenju krščanskih cerkva s pravo Kristusovo cerkvijo.

Politične beležke.

Intrige proti vstopu HRSS v vlado. Na vprašanje po vzrokih, radi katerih še ni prišlo do imenovanja ministrov HRSS je odgovoril član predsedstva te stranke: »Ti vzroki niso na strani vlade, niti na strani gospoda Nastasa Petroviča, marveč v intrigah gotovih zakulisnih faktorjev, ki imajo vpliv na dvoru. Jaz mislim, da se bo to vprašanje gotovo rešilo povoljno, kakor se je svoječasno rešilo vprašanje prihoda naših poslancev v parlament. Pri tem mislim na trenutek, ko je prišlo do spremembe političnega kurza v državi. Tisti čas ni bilo nobenih, vsaj formalnih vzrokov za to spremembo — skupščina je bila odgodena itd., — vendar so morali obstojati drugi odločilni vzroki, ki so privedli odločujoče faktorje v državi, da menjajo pravce državne politike. Od tega trenutka do danes v razvoju političnega položaja ni nastopilo ničesar, kar bi moglo spremeniti to odločitev odločujočih faktorjev, posebno danes, ko smo na potu medsebojnega zblivanja in ustvarjanja končne sporazuma. — Pašičeva in Pribičevićeva opozicija bi rada sugerirala razne predsodke, ki pa seveda ne morejo obveljati, če hočemo biti parlamentarna in ustavna država. HRSS je sestavni del parlamentarne večine in njena aktivnost se mora upoštevati ravno tako, kakor se upošteva aktivnost vsake druge parlamentarne stranke. Borba, ki jo vodi opozicija, je usmerjena tako, da ustavi vlado v delu, katerega je vlada začela za ureditev sporazuma v državi. Vlada stoji na stališču, da mora HRSS priti v kabinet, ker si sicer ni mogoče misliti vlade, katere del je v kabinetu, drugi del pa izven njega. Od tega vlada ne odstopa, kajti to vprašanje vzbuja v našem političnem svetu veliko živahnost in daje mnogo razmaha nadam opozicije, da bi mogla uspeti. Vlada je prepričana, da bo krona ostala nedotaknjena od vpliva opozicijskih političnih krogov in same generalitete. Radi tega se smatra kriza v vprašanju vstopa HRSS v vlado za nekaj nenavadnega, ker za otvoritev vladne krize ni nobenega povoda. Vlada je z dosedanjim delom pokazala, kako je blizu bratskega sporazuma in prekinjenje tega položaja bi pomenilo otvoritev fronte proti Hrvatom.

Izjava o bivšem režimu. Napram sotrudniku zagrebskega lista »Der Morgen« se je izrazil bivši hrvatski ban dr. Tomljenović o bivšem režimu med drugim, da je

prejšnja reakcionarna politika doživela čez noč silovit polom in da je izključeno, da bi še kedaj prišel stari režim na površje. Pašič-Pribičevićev režim je bil in ga ne bo nikoli več. Nove volitve so mogoče samo v znamenju sporazuma in okoli sedanje vlade se bodo zbrali vsi, ki so dobre volje. Da pojde vse gladko in dobro, za to je pa danes dovolj znakov.

Invalidski zakon podpisan. Ker se pripravlja sestanek skupščine za 11. t. m. je bil minister za socialno politiko sprejet na dvoru in je poročal o invalidskem zakonu. Pri tej priliki je kralj podpisal ukaz o predložitvi zakonskega načrta o invalidih narodni skupščini. Invalidski zakon bo postavljen na dnevni red kot prva točka. Dr. Behmen bo zahteval za invalidski zakon nujnost, da se takoj izvoli odbor, ki bo o zakonu razpravljala. Zakon bo radi nujnosti sprejet na eni seji. — Istotako je pravosodni minister zahteval nujnost za zakon o pobijanju korupcije.

Veliko zborovanje HRSS v Varaždinu. Včeraj se je vršilo v Varaždinu veliko zborovanje HRSS, na katerega je prispel sam Radič. Zborovanje se je vršilo na Banskem trgu, kjer se je zbrala množica 10—15.000 ljudi. Prvi je govoril Radič o splošnem zunanje- in notranjepolitičnem položaju. Za Radičem sta govorila poslanca Maček in Predavac. Maček je povdarjal, da srbski seljaki mislijo pošteno in želijo iskren sporazum s Hrvati, Predavac je pa govoril o agrarnem vprašanju ter pohvalil g. ministra Vesenjaka. Na shodu so še govorili poslanec-seljak Domboj, župnik Matica in poslanec Čizmešija. Poslednji je govoril v imenu Medžimurcev in prekmurskih Madžarov, dočim prekmurskih Slovencev niti z besedico ni omenil, kakor da bi se jih sramoval. Zborovanje je zaključil zopet Radič s kratkim govorom.

Vojvodinska ljudska stranka. Bunjevačko-šokavska stranka je bila doslej omejena na Subotico ter Sombor in to radi tega, ker so imeli pri dosedanjih volitvah po največ Slovani volilno pravico. V Vojvodini so Slovani: Srbi, Bunjevci in Šokci. Ker pa bunjevačko-šokavska stranka nikakor ni mogla računati na srbske glasove, si je prevzela ime »ljudska stranka.« Po Vojvodini je 80 odstotkov katolikov. Vse dosedanje naše vlade niso bile nič kaj naklonjene vojvodinskim katolikom. Katoličanom so zapirali šole, celo cerkve so jim hoteli odvzeti (slučaj v Senti), prepovedovali se je veronauk v šolah, posestva so se odzemale samo katoliškim cerkvam. Ker se nikdo doslej ni brigal za katolike v Vojvodini, se je osnovala sedaj ljudska stranka. Po Vojvodini živi čez 300.000 ubožcev, ki so brez hiše in polja. V Vojvodini je nad 2.000.000 oralov polja, ki je že ali pa še bo razparcelirano. Od agrarne reforme ni imel niti eden od vojvodinskih revežev kak dobiček in radi tega se je osnovala ljudska stranka, ki se hoče pred vsem zavzemati za ubožce. Po Vojvodini je toliko uradništva, ki je pa tako strankarsko zagrizeno, da je tlačilo ter preganjalo vse, kar ni bilo srbsko in pravoslavno. Da se enkrat odpravi ono nečloveško batinanje od strani uradništva, da bo uradništvo res uradništvo in ne partizansko hajduštvo, se je osnovala ljudska stranka, koje program je: katoliki v Vojvodini skupaj; avtonomija za Vojvodino in posest se naj razdeli med vojvodinske ubožce.

Po svetu.

Podpis ženevskega protokola. Dne 2. t. m. je bila končana razprava o protokolu, ki govori o razorožitvi. Na glasovanje je prišla sledeča resolucija: Društvo narodov vzame na znanje poročilo 1. in 3. komisije in sprejme načrt protokola, kakor sta ga sestavili omenjeni komisiji. Sklene se, da se pošlje ta protokol vsem članicam, da ga prouče. Svet Društva narodov se naproša, da čimprej skliče v Ženevo razorožitveno konferenco. — Ta resolucija je bila soglasno sprejeta. Glasovalo je 47 držav. — Izvoljenih je bilo tudi šest stalnih članov Društva narodov. Glasovalo je 47 držav (absolutna večina 24). Dobili so: Urugvaj 43, Brazilija 40, Čehoslovaška 40, Španska 36, Belgija 34, Švedska 27, Nizozemska 15, Kitajska 14 glasov. Posamezne glasove so dobile še razne druge države. Kitajska delegacija, ki je trdno pričakovala, da bo dobila sedež v Društvu narodov, je ostentativno zapustila dvorano.

Bolgarski režimski morilci. Dunjaski list »Die Stunde« se zgraža nad morilci, ki jih pošilja bolgarski režim proti bolgarskim emigrantom, ki živijo po raznih mestih. Najprej je prišel neki Tomalevski, ki je hotel umoriti na Dunaju bivajočega dr. Atanasova, pa je bil še pravočasno zajet od dunajske policije. Kmalu za njim je prišel bolgarski podpolkovnik Čarlakov, katerega nazivajo »mlajši« za razločevanje od njegovega strica Čarlakova, ki biva na Dunaju ter izdaja poseben list v obsojanje bolgarske vlade in makedonskih komitov, ki hočejo z nasiljem rešiti makedonsko vprašanje. Čarlakova mlajšega je bolgarski režim menda nalašč poslal, da bi se kot morilec lažje vrnil v kroge svojega strica. Bolgarski režimski atentatorji in morilci vzdržujejo na Dunaju poseben propagandistični odsek, ki s sleparijo in podkupom pripravlja tudi avstrijsko časo-

pisje do tega, da napada nedolžne bolgarske emigrante ter da kolikor toliko legalizira agente in atentatorje sedanjega bolgarskega režima. Čarlakova je dunajska policija tudi še pravočasno izgnala in našli so se listi, ki so se podkupljeni zavzeli za tega atentatorja. Doma v Bolgariji so politični pokolji opozicijonalcev na dnevnem redu. Vrhu tega je pa bolgarski režim dosegel še to posebnost, da mu služi neki podpolkovnik Nikolov kot »prerok«. Ta človek hodi po deželi, proglašča se za »božjega preroka« ter objavlja: »1. Vojna je božja volja in narod se mora božji volji pokoriti. 2. Cankova vlada je božja oblast najmanj za sedem let. 3. Cankov je božji izvoljenec, ker je pobil zemljoradnike, ki so satanovi pristaši. 4. Bog je izbral bolgarski narod, da pod Cankovo vlado celemu svetu zavladava. 5. Napoleon, Tolstoj, in drugi so zverine, Stambolijski je bil pa lopov.« — Da ta »prerok« lahko hodi tudi po vaseh, mu je vlada oskrbela močno varstvo policije.

Novo senzacija glede umora Matteottija. Italijanski opozicijonalni listi trdijo, da fašistovska vlada dobro pozna glavne krivce zverinskega umora poslanca Matteottija in da razpravo proti osumljenim, ki so zaprti v Rimu, namenoma tako dolgo odlaga, da bi se v javnosti poleglo zanimanje za ta strašni zločin in za zasledovanje zločincev. Navaja se celo, da je eden od glavnih organizatorjev umora že na varnem v Ameriki. To naj bi bil neki poročnik Malacra, ki je organiziral tudi napad na Nitlija in na druge voditelje nasprotnikov današnjega fašistovskega režima. Fašistovska vlada misli razpravo proti soudeležencem umora izvesti v Zadru, ker je to mirno in oddaljeno mesto ter se ni bati, da bi velike množice zasledovale tek procesa in potem demonstrirale proti za zločince ugodnemu izidu.

Kongres laških liberalcev. Italijanska politična javnost z napetostjo pričakuje rezultate kongresa liberalne stranke, ki se je pričel v soboto v Livornu in se bo končal danes. Na kongresu se bo namreč odločilo o nadaljnjih odnosih liberalne stranke do fašistovske vlade. Med liberalci samimi ne vlada v tem vprašanju edinstvo, ker so razcepljeni na tri struje: desničarsko, centrum in levičarsko. Prvi so za brezpogojno sodelovanje z Mussolinijem in z fašisti; levičarji zahtevajo, da se vsi stiki s fašisti prekinejo in da se stranka združi z opozicijo. Centrum bi se rad držal v nekaki sredini; je proti sedanji taktiki fašistov ter zahteva, da začne vlada s pomirljivo politiko, ki se bo strogo držala ustave. Ni še jasno, katera struja bo zmogala na kongresu; odločilno besedo bo imel vsekakor Salandra, sedanji delegat pri Društvu narodov v Ženevi. Po njegovem dosedanjem delovanju je jasno, da se bo držal skrajne desnice ter nastopil za sodelovanje z Mussolinijem. Zelo močna je levičarska skupina, katero že z vsemi silami podpira opozicija, ki se boji, da se ne bi Mussolinijev položaj še bolj ojačil, če potegnejo liberalci z njim. Nasprotno pa bi opozicija skupno z liberalci kmalu postala nevarna Mussoliniju. Nesoglasje v stranki je precej ostro in ni izključeno, ako pride celo do razcepa. Potem bi se levica brez dvoma pridružila opoziciji, dočim bi centrum in desnica še ostala pri sedanji politiki.

Revizija Csongradskega procesa na Madžarskem. Škan dalozna oprostila razsodba v procesu proti csongradskim atentatorjem, o kateri smo že zadnjič poročali, je povzročila na Madžarskem veliko razburjenje. Ljudstvu je že dovolj neprestanega divjanja fašistov, ki so vse zločine vršili nekažnovano ter je sedaj pričakovalo od sodnije, da bo vsaj ta ohranila svojo nezavisnost in da bodo atentatorji najstrožje kaznovani. Radi oprostite atentatorjev pa je začelo sedaj med narodom nevarno vreti in sama vlada se vidi prisiljena, da respektira zahteve ljudstva. Položaj notranjega ministra je bil že znatno omajan in le skupni nastop vlade ga je obvaroval pred demisijo. Vlada bo zahtevala revizijo procesa. Da sodniki obtožencev zopet ne bi oprostili, namerava znatno zmanjšati njihovo neodvisnost. Minister pravde ima nalogo organizirati novo preiskavo, ki se bo vršila popolnoma neodvisno in nepristransko. Vsekakor pa je položaj vlade kritičen, ker je ta škandal odkril tudi druge, v katere so zapleteni sami člani vlade. Radi tega še ni izključeno, da bo Bethlen moral demisionirati s celo vlado, ako se narod ne bo zadovoljil samo z demisijo nekaterih ministrov in z ostrim kaznovanjem največjih krivcev. Izgleda, da bi vlada rada žrtvovala par ministrov, samo da se obdrži na krmilu.

Morilska organizacija v Nemčiji. Nedavno je na Dunaju predaval profesor E. Gumbel, znani nemški pacifist in bivši univerzitetni docent v Heidelbergu. — Profesor Gumbel je plamteče obsodil nemški šovinizem ter je v knjigi »Vier Jahre politischer Mord« (štiri leta političnih umorov) iznesel vse strahote in krivice sedanjega režima in posebej še justice, ki je na videz sicer republikanski, v duhu pa popolnoma nekdanji. — Avtorja te knjige so v Nemčiji silno preganjali in zato deluje sedaj na pacifističnem polju večidel v inozemstvu. Predavanje na Dunaju je imelo namen psihološko osvoboditi ozadje nemškega šovinizma, bojaželjnosti in nacionalističnih organizacij. Nacionalistične organizacije imenuje »organizacije morilcev«. Te organizacije posebno tolerirajo nemški sodniki, ki so najhujši državni nevarni elementi, ki morilce oproščajo in sploh vse zakone, ki niso šlabi, izvajajo po svojem nazadnjaškem duhu. Za organizacijo morilcev in sovražnikov miru stoji pretežni del veleindustrije in vsi drugi, ki vedno živijo od mrličev. Tudi profesor Gumbel potrjuje, da se je nemški nacionalizem z vojno in osvetniško tendenco tako močno razvil vsled tega, ker dosedanji nemški režimi niso znali, niso mogli ali pa niso hoteli pravih republikancev in ljudi nove dobe postaviti na odločilna mesta uprave.

Pred krizo angleške vlade. Pred par dnevi je imela angleška liberalna stranka svoje zborovanje in je sklenila, da s konzervativci vred nastopi proti angleško-

ruski pogodbi. Vladni predsednik Macdonald je že poprej izjavil, da vloži v slučaju nesprejetja te pogodbe ostavko. In če bodo sedaj liberalci s konzervativci vred nastopili proti sprejetju pogodbe ter napravili med seboj kot dosedanji hudi nasprotniki neko zvezo, je pričakovati, da angleška vlada takoj odstopi, in da pride potem do novih volitev. Če bo vlada delavske stranke odstopila radi pogodbe z Rusijo, je pričakovati, da bo iz volitev izšla še močnejša.

Boji v Maroku. Španska poročila javljajo o nekaterih novih uspehih njihovih čet v Maroku. Zvezo med Tetuanom in Ceuto, katero so vstahi prekinili, se je posrečilo zopet vzpostaviti. Ravno tako so bili odbiti napadi Kabylov na Tetuan in Sešuan; vstahi so v teh bojih pretrpeli velike izgube. — Nasprotno španskim uradnim poročilom pa javljajo angleški listi o velikih izgubah Špancev. Vstašem se je posrečilo razbiti močno kolono, ki je imela namen prodréti do Tetuana ter zopet osigurati zvezo tega mesta s Ceuto in morjem.

Novi predsednik Meksike. V Meksiki so se vršile volitve novega predsednika. Glasovalo je 1 milijon 600 tisoč volilcev; od kandidatov je dobil general Calles 1 milijon glasov, ostale pa sedanji predsednik Obregon. Calles je bil s tem izvoljen za predsednika države in nastopi svoje mesto v prihodnjih dneh.

Macdonald-Herriot-Primo de Rivera.

Že precej je od tega, da sta ženevska besednika Macdonald in Herriot odhitela kot junaka iz mednarodnega ženevskega pozorišča v domovino; zunanjepolitičnem triumfu naj bi bil neomajna podlaga notranjepolitičnemu reformnemu delu. Macdonald se pogaja in sklepa pogodbe ter potuje. Ali ravno ta pogodbeno politika utegne postati za Macdonalda delikatna. Pogajanja z Zaglul pašo ne morejo priti do zaključka, nemško-angleška trgovska pogodba je zaenkrat skopnela, ker niso hoteli angleški krogi pristati na zahtevo Nemcev, po carini prostem uvozu raznih predmetov v Nemčijo; angleški industrijalci so se že oglasili pri socialistu Macdonaldu in že vnaprej protestirajo proti vsaki francosko-nemški trgovski pogodbi, ker bi le-ta lahko prizadejala angležkim »bombaževcem« iz Downing Streeta precejšnjo škodo; in angleško-ruska pogodba bržkone ne bo ratificirana po angleškem parlamentu.

Macdonald bi tako rad zlezel enkrat iz kupov pogodb, ker mora na ta način zanemarjati uresničevanje svojega programa v notranjosti; pa ne more, ker pride vedno kaj drugega vmes. Zdaj mu še protestantski Irski ne dajo miru. V Omagku se je zadnje dni vršila velika manifestacija Ircev, ki se je udeležilo do 40.000 manifestantov in ki je izzvenela v sklep, da se ne sme protestantski Ulster priključiti svobodni Irski in da more edino sila angleških bajonetov skiliti irski otok v enoto. Razjasnjenje bo gotovo prinesla konferenca delavske stranke v Londonu 7. oktobra. Pripravljajo se baje resolucije, ki bodo zahtevale nacionalizacijo min, drž. monopol na električne sile v državi, gotove davčne reforme itd. »Evening News« piše tudi, da se pričakuje ob tej priliki tudi ataka na delavske ministre ter da se pripravljajo izločitev dvojice izmed teh. V delavski stranki sami je torej nezadovoljstvo in razočaranje.

Pot iz Asquers-eja v London ter Ženevo je bila za Edvarda Herriota briljantna. Herriot se je izkazal. Ali prišla je druga etapa: meditacija notranjepolitičnih načrtov. Z upravičenostjo so se oglasili prijatelji in opozicijonalci: kaj je z amnestijo, zboljšanjem življenja v Franciji itd. Herriot ni prišel preko razgovorov za ukinitve velikih kaznilnic v Guayani, kamor se deportirajo težki kaznjenci. In celo v tej točki je zadel na odpor opozicije, ki vidi v tej transportaciji zločincev, ki je bila utemeljena z zakonom od 1. junija 1854 in ki izroča obsojenčeve moči kolonizaciji, nekako socialno obrambo. Sledila je končno perijoda reklamacij. Herriotive izjave so brez vsake zveze, konfuzne. V levičarskem bloku so precej radikalni socialisti. René Renoult, minister pravde, je znan, ker hoče vse socializirati. In pri vsaki priliki ščipajo socialisti francoskega premijerja z nevarnim orodjem: Herriot da je postavljen na svoje mesto za to, da izvršuje program in zahteve socializma. In to je seveda v današnji francoski družbi jako težavno; ne trdimo preveč, če predstavljamo Herriotov padec v trenutku, ko bi se hotel lotiti tega programa. Tudi gospod premijer leži v naročju — kapitalistov.

V Franciji se je zanelil ogenj kulturnega boja. V našem slovenskem časopisju pa se niso doslej dovolj točno označile korenine temu kulturno-bojnemu apetitu na Francoskem. Samo za eno gre: nasuti javnosti peska v oči; za preusmeritev francoske pozornosti. Ekonomski program levičarske vlade je nevarno izvrševati, ker je v svojem jedru radikalno-socialističen. Zato je Herriot polpal kulturno-bojne žilice svojih zaveznikov. — Uvajati lažne zakone je lažje; morda bodo sodrugi socialisti ob teh drastičnih dokazih antiklerikalizma pozabili, da so lačni. Samo to je čudno, da je g. Herriot po poklicu profesor zgodovine ter ne ve, kako se je končal v Nemčiji dvoboj med katoličanstvom in Bismarckom. V Franciji se že danes pripravljajo bojkot brezverskih šol, pobirajo se podpisni staršev proti laičnemu zakonu, spregovarjajo kardinali besede miru in odločnosti obenem. Svarilo Herriotu in njegovi politiki. Dežela napredka drvi v — anahronizem.

Macdonald kaže vsaj dobro voljo za notranje reforme; Herriot je zapadel veliki zablodi; Primo de Rivera pa je ostal nepoboljšljiv. Špansko bahaštvo je našlo v njem svoje utelešenje. Koliko se šušlja o maroških

bojnih poljanah; baje podpira Abd el Krimovo gibanje angleški kapital. Dasi je za izid bojov postranskega pomena, bi ne bilo iz informativnih ozirav odveč, če navajamo poročilo »Evening Standard«-a: »Angleška družba je vnaprej izplačala fond za eksploatacijo petrolejskih in mineralij bogatih rifskih pokrajin in brez dvoma se Abd el Krim poslužuje tega kapitala za druge namene. Izplačilo znaša do 300.000 funtov. Ali angleška vlada ni oficijelno soudeležena pri teh privatnih operacijah.« Prvo polovico tega poročila o izplačilu 300.000 funtov lahko smatramo resničnim; drugemu delu pa se lahko smejejo krave.

Vse kaže, da se bo marala omejiti španska oblast na obalne predele. Leta 1921 je prišlo do katastrofe na vzhodu; danes je malodane neizbežen polom na zapadu. In prav po sreči bi šlo, če se bo evakuacija sama izvršila brez kakega neprijetnega intervala. Ob konfuznosti položaja se zastira pogled v bodočnost. Vsak dan se lahko pripeti, da pride do pogajanj med Parizom in Madridom. Šaj se namiguje o akcijah v francoski coni, ki je gotovo izpostavljena nevšečim pripetljajem. Vsa pozornost madridskega direktorija se je prenesla v Afriko. Oziroma: sistem, ki se izvaja v Maroku, je napravil iz Španije najsevernejši del Afrike.

Grof Romanones, legendarno-popularni politik španski, je takoj drugega dne po nastopu vlade generalov rekel: »Mi se bomo znašli v Maroku.« Obstoječi režim uničuje vse politične in duševne sile s sistemom policije; uvaja se venomer samovoljne metode, ki vzbujajo ogorčen odpor javnosti; znamenite osebnosti, ki niso pri direktorju dobro zapisane, so pod stalno kontrolo detektivov in vohunov; policija stika in nadleguje po osebnih vlakih ter s tem odbija tujce, ki prihajajo občudovat lepoto Španije, stvarjajo se neke teroristične bande, slične laški milici. Najnevarnejše osebnosti spravljajo na varno; tako se izvršuje »obglavljanje« španskih mas. Primo de Rivera se ne bori proti strankam; on pobija posameznike. Če so italijanski fašisti izvrševali nekake množstvene (kolektivne) inzulte (boj proti celim strankam!), se nam v Matteottijevem slučaju prikazuje posnemanje metod španskega diktatorja (ubijanje političnih osebnosti).

Množeči se porazi silijo španske diktatorje k nasiljem. Omenjamo zadnji slučaj — aretacija M. Ossorio Sallardo. Aretacija se je izvršila pod pretvezo nekega pisma, ki obtožuje baje Ossoria Sallarda vojaške pobune v Castellu in neke zadeve glede sinov Primo de Rivero.

Ali kdo bo nasedel tem pretvezam, kdor pozna osebnost tega moža? M. Ossorio Sallardo je bil osnovec stranke, ki se je že pod prejšnjim režimom borila proti korupciji. Njega so ob svojem nastopu diktatorji-generalni vabili k sebi, da bi jih ščitil s svojo moralno neoporečnostjo in da bi z moralno podporo njegovemu strahovladju odvzel značaj nelegalnosti. Ali M. Ossorio Sallardo ni mogel in ni hotel prenesti kršenja konstitucije; direktorij je ostal izoliran, ker se mu ni posrečilo pridobiti za se prav nobene frakcije, ki bi mu bila v moralno zaslombo. M. Ossorio Sallardo je moral plačati svojo pogumno odločitev — z ječo.

Po Madridu gre glas o vojaških uporih na vseh straneh. Vojaki morajo ostati na pozicijah, ki jih je nemogoče držati. »Do zadnje kaplje krvi za vojaško čast« se glasijo povelja. Primo de Rivera je izdal pred nedavnim proklamacijo na španski narod ter vojsko. Narod moli pod nos tolažbo, da ne odneha z nadaljevanjem bojov v Maroku, dokler ne bo sovražnik popolnoma uničen. Armado pa je v proklamaciji nesramno potegnil, češ, da ni inozemstvo še nikdar izkazovalo toliko spoštovanja in uvaževanja vojaškega režima kakor sedaj.

Direktorij se lovi v iluzijah; španski narod pa je legel na bolniško postelj militarističnih pretenzij. — Španski diadoki, ki so dokazali, da se generali nimajo mešati v politiko, besnijo v zaslepljenju ter maščevalnosti; njihov delež je — anahronizem.

Iz Slovenije.

Gospodom katehetom, ki so izrazili željo, da se ponatisne »Mali katekizem«, se s tem naznanja, da odbor Društva katehetov za lavantinsko škofijo k uresničenju te želje ne misli pripomagati. Dopis od 25. 9. 1924 št. 98. On je mnenja, da je »Krščanski nauk za prvence« v nižje razrede že uveden (s katerim šolskim letom?). »Mali katekizem« ponatisniti pa da se reče ga (na novo) uvesti namesto knjige »Krščanski nauk za prvence.« V tako važni reči, kakor je uvedba nove učne knjige mesto »Malega katekizma« in »Malih zgodb«, bi se pač potrebovalo posebnega ukaznega odloka kn.-šk. ordinariata v slučaju, da si je osvojil stališče katehetskih društev. Samo odobrenje knjige še ni uvedba. Muči še nas znanprej vprašanje, kako dolgo ostanemo brez katekizmov. — B. D.

Slovesna blagoslovitev Orlovskega doma v St. Ilju v Slov. gor. Včeraj popoldne so se mariborski zavedni Slovenci v obilnem številu udeležili slovesne blagoslovitve šentiljskega Orlovskega doma. Po izstopu iz vlaka je mariborske udeležence pozdravil g. župan Vicman. Ob zvokih godbe mariborske katoliške omladine se je začel sprevod izpred kolodvora k cerkvi in na to na prostor slavja. Dom je blagoslovil domači gospod župnik Vračko, ki je na to v navdušenem govoru spominjal navzoče na pomen Orlovskega doma, ki je bil do prevrata luteranska molilnica. V imenu Orlov je govoril g. Stabej, nakar so začeli Orli in Orlice proizvajati proste in orodne vaje. Za kratek čas in za razvedrilo je dobro skrbela godba katoliške omladine. Po telovadbi

se je razvila prisrčna prosta zabava, ki je trajala do odhoda mariborskega vlaka ob 9. uri.

Gornja Radgona. (Razno. Firma Bogdanovič-Rančigaj. Nekateri so zadnji članek glede onega doktorja Bogdanoviča napačno razumeli. Pisec ni imel namena, očitati B. pohabljen roke, ker si te svoje napake od rojstva ni sam kriv. Predočiti se je hotelo le dejstvo, da to svojo obžalovanja vredno napako od rojstva hohštapersko izrablja, češ, da je bil ranjen za domovino, enkrat kot komita, drugič kot komandir itd., resnica pa je, da 28letni domišljavec ni videl nikdar armade in je povzel po belorokih tisto tipično nadutost, po kateri se pavšajno sodi srbski oficirski stan. Povdarjamo, da vzdržujemo vse navedbe in da je preskrbljeno, da kompetentna oblast za tak eksemplar (ki je gnili ostanek iz korupcijske dobe Pašič-Pribečičevega peševanja) izve in po dovršeni preiskavi ukrene potrebno. — Znaní Rančigaj (fotografiran v 129. številki »Straže«) je carinskemu revizorju g. Troštu ponudil v uporabo od njega najet voz. Kdor zna, pa zna. Ali nadejamo se, da imamo vestnih uradnikov, ki se od raznih Rančigajev in Bogdanovičev ter drugih tičev ne bodo dali vplivati, odnosno korumpirati. Preiskava mora biti nepristranska, krivci morajo v zapor. Tega se vlada poštenja, dela in pravice zaveda, zato bo v utrditev svojega ugleda storila vse, da obelodanjena in dokazana korupcija ne ostane nekažnovana. — »Murske Novine« misli izdajati dr. Vesnik in sicer v Murski Soboti. To bo muhanodnevnik, ustvarjena od gospoda, ki je imel s prejšnjim listom že itak dovolj smole. Bomo videli! Prva številka je izšla dne 5. t. m. — Sedanje orožništvo se kaj razlikuje po oni vnemi iz leta 1914, ko so našli vsakega, ki je le mislil slovensko, kajti one vneme ni več. Naznani orožništvu, kar hočeš, te pošljejo od Poncija do Pilata, tatov in zlikovcev pa nikdar ne najdejo. V kratkem času so se pri treh sosedih vršile kar tri zaporedne tatvine, očitno od domačih zlikovcev in sicer poskus vloma pri g. Leskošku, izvršena tatvina pri učitelju g. Kovačecu in takoj za tem tatvina perila pri g. Hujsjaku. A tatov ni in ni mogoče najti. . . . Kje je krivda? Osebo je orožništvo čisto simpatično, ali tatov in zlikovcev ne najde. Pregled osumljenih bivališč bi kaj lahko prinesel na svetlo n. pr. moko, za sušenje pripravljeno perilo, ako bi se takoj podzela preiskava.

Dnevne novice.

Hercigonja na vidiku. Duševni povzročitelj umora ministra Draškoviča leta 1921 v Delnicah, Rudolf Hercigonja, ki je po atentatu zbežal v inozemstvo, se baje misli vrniti v Jugoslavijo, da objasni, katere sile so zasnovali in izvedle umor. Dejanski atentator, mladi komunist Alija Alija-gič je bil sicer obsojen in v Zagrebu obesen meseca marca leta 1922, ostalo je pa odprto vprašanje, kdo je izrabil tega ogorčenega in fantastičnega mladeniča ter ga napeljal k zločinu. Najprej se je reklo, da je bil to Hercigonja, ostalo je pa vendar gotovo, da spada Draškovičeva smrt v poseben politični račun in da Hercigonja ne spada sam med duševne povzročitelje atentata. Pokojni Stojan Protič je dolgo dokazoval posebne zveze med Hercigonjo in med Svetozarjem Pribečičem ter je objavil celo pismo Hercigonje, ki te zveze potrjuje. Javile so se še druge priče za zveze Pribečičeva in nekaterih njegovih ožjih zaupnikov z Rudolfom Hercigonjo, ki je bil pod Avstrijo kot nacionalist zaprt v Lepoglavi in je po preobratu igral večjo vlogo med ekstremnimi nacionalisti, ki so se v Zagrebu zbirali okrog Pribečičeva. Linija obtožb pokojnega Protiča je bila sledeča: ekstremist Pribečič — ekstremist Hercigonja — ekstremist Alija-gič — in končno žrtev, ki naj pokaže, da je potrebna politika »močne roke« in ki je bila po trditvi Protiča v življenju in politiki tekmeč Pribečičeva. — Pri obtožbah Protičevih je bilo zelo značilno in še bolj važno, da Protič ni bil ne zagrižen in ne fantastičen in da ga Pribečičev ni tožil ter tudi na vse drugo ni odgovarjal, kar se je vezalo s to strašno afero. Že tedaj so se nekateri svedoki in baje sam Hercigonja ponujali za pričevanje v celi zadevi, pa stvar se je zabrisala in tlačila in končno je Protič umrl. Iz Dunaja je sedaj prišla vest, da namerava Hercigonja priti v Beograd ter odkriti pravo ozadje Draškovičevega umora. Iz Zagreba pa poročajo, da se je eden od Pribečičevih zaupnikov podal na Dunaj, da najde Hercigonjo ter ga odvrne od tega namena.

Franjo Petrinovič v stari domovini. Dalmatinski rojak Franjo Petrinovič, ki si je v južni Ameriki pridobil veliko bogastvo in vedno pozorno zasleduje razmere v svoji stari domovini, je obiskal Beograd in svojo staro domovino. V Beogradu je bil sprejet od predsednika vlade. Petrinovič je podaril invalidskemu združenju 200.000 dinarjev ter izrazil naoto, da bo sedanja vlada prej ko prej popravila, kar se je poprej napram invalidom zagrešilo. Na splošno ima utis, da se pri nas uvaja red in napredek ter da je konec grehov in napak, katere je poprej v javnih pismih večkrat obsodil.

Državne štipendije. Prosvetno ministrstvo pošlje 60 novih dijakov, ki so dovršili na domačih visokih šolah svoj študij, v inozemstvo, da se izpopolnijo v svoji stroki. Prošnje s spričevali je oddati na fakulteti, kjer je kdo dovršil študij. Pridejati je premoženjsko spričevalo, iz katerega je razvidno, koliko davka (neposrednega) plačujejo stariši in koliko je nepreskrbljenih bratov in sester, npr. npr. spričevalo. Te prošnje je pri fakulteti vložiti do 5. oktobra. — Štipendij znaša za Francijo in Belgijo 500 francoskih frankov, za Češko 1000 čeških kron. Ako hoče kdo iti v drugo državo, se mu bo naknadno določil štipendij. Štipendij se dobi samo od 1. oktobra t. l. do 1. avgusta 1925 in se ne bo podaljšal. Razen tega se bodo plačali potni stroški za tje in nazaj ter šolske takse.

Podatki vojaških penzionistov. Ministrstvu vojske in mornarice so potrebni zaradi vodenja evidence spiski onih vojaških oseb iz prejšnje avstro-ogrške monarhije, kateri so bili penzionirani že za časa avstro-ogrške vojske. Vsi prizadeti se opozarjajo, da pošljejo do konca leta komandi vojnega okruza pismene podatke, kateri morajo obsegati sledeče točke: 1. Čin dotičnega, v katerem je stavljen v penzijo. 2. Ime in priimek. 3. S koliko leti službe je bil penzioniran. 4. Kakšno sistematično plačo v kronah je imel poslednje leto, ko je bil penzioniran. 5. Od katere državne blagajne sprejema sedaj penzijo.

Zajetje nove razbojniške družbe. Pred nedavnim časom je ustanovil v Slavoniji pobežli kaznjene Josip Cipin razbojniško bando, s katero je hotel po Čaruginem vzgledu ropati in strahovati po Slavoniji. Ni imel take sreče, kakor slavni Čaruga, po par mesecih hajdukovanja ga je zgrabila roka pravice. Orožniškemu naredniku Bolatincu, ki je svoj čas zasledil in prijel Čarugo, se je po dolgem stikanju posrečilo, razbojnika zaslediti v neki samotni krčmi, kjer so brezskrbno popivali za oropani denar. Ko so planili orožniki s pripravljenimi puškami v gosulniško sobo, se je polotil vseh razbojnikov nepopisen strah, samo njihov vodja je obdržal hladnokrvnost. Videč, da je brezpomembno upirati se nabasanim puškam, je takoj dvignil roki kvišku ter zaklical orožnikom: »Jaz sem Cipin, katerega iščete ter se vam udam.« Takoj je bil skupaj s tovariši zvezan in naslednji dan odpremljen v osješke zapore, kjer v bližini Čaruge premišljuje o minljivosti hajduške slave.

Starši iz mesta in dežele, ki morate oskrbeti za novo šolsko leto svoje otroke s knjigami in drugimi šolskimi potrebščinami, vse dobite v veliki izbiri po kolikor mogoče nizkih cenah v novi podružnici Cirilove tiskarne, Aleksandrova cesta 6 (v novem bančnem poslopiju, nasproti frančiškanski cerkvi). Vse šolske potrebščine razen knjig, dobite kakor dosedaj še tudi zanaprej v stari prodajalni Cirilove tiskarne, Koroška cesta 5.

Kje dobijo dijaki knjige in šolske potrebščine po najnižjih cenah? Gimnazijci, realčani, učiteljskičniki, dijaki trgovske ter meščanske šole dobijo šolske knjige, šolske potrebščine, kakor: zvezke, peresa, svinčnike, šestila, risala, risalne deske itd. natančno po najnovejših šolskih predpisih in najceneje v novi prodajalni Cirilove tiskarne, Aleksandrova cesta 6 — v palači Zadrugne gospodarske banke in pa v stari, ter že skozi leta in leta v Mariboru najbolj priljubljeni prodajalni Cirilove tiskarne na Koroški cesti 5.

Iz Maribora.

Orjuna in mariborske občinske volitve. Kakor je poročala »Straža« z dne 29. septembra, je »Slov. Narod« z dne 27. septembra prinesel lažljivo poročilo, da sva v soboto pred mariborskimi občinskimi volitvami z g. dr. Jerovšekom prišla k predsedstvu orjune prositi, naj se udeleži agitacije. Na to laž je že g. dr. Jerovšek podal primerno izjavo v svojem in ker sem bil jaz ta čas odsoten, tudi v mojem imenu. Vendar se mi zdi potrebno, da še sam osebno izjavim: Še nikdar nisem bil pri predsedstvu orjune, tudi v soboto pred mariborskimi občinskimi volitvami ne in nikdar nisem prosil orjune kot take za pomoč pri agitaciji. Nasprotno: Ko sem zvedel, da namerava orjuna pri občinskih volitvah nastopiti, sem v sporazumu in v imenu izvršilnega odbora SLS teden pred volitvami pri seji agitacijskega odbora (vseh tajnikov združenih slovenskih strank) predlagal: Orjuna naj se sporoči, da se kot orjuna pri volitvah naj ne udeleži v je. Moj predlog je bil soglasno sprejet in tajnik NRS g. Trošt je prevzel nalogo, da to v imenu skupnega agitacijskega odbora sporoči g. Reji. Nekaj dni za tem dobi tajništvo SLS dopis orjune, v katerem je prav značilen naslednji stavek: »Če bi ne bili res brezpogojni nacionalisti, bi dne 21. t. m. pozvali svoje člane volilce, katerih je preko 600, na izlet v okolico, mesto na volišče in z mago Narodnega bloka bi bila nemogoča.« (Kako je sploh mogoče na tako misel priti, ako je človek res brezpogojno naroden?) Čitanje tega orjunskega pisma je bilo edino, kar sem imel z orjuno pred volitvami opraviti. Pač pa sem moral na večer pred volitvami in na dan volitev z začudenjem gledati, kako kljub izjavi, ki jo je dala orjuna v omenjenem pismu (»sklenili smo opustiti vsako, kakoršnokoli drugo potrebno delo«, razum da bodo šli na volišče), njeni člani hodijo in se vozijo v črnih srajcah po mariborskih ulicah in se pojavljajo na agitacijskih lokalih. Eden naših somišljenikov-agitatorjev mi je odkrito povedal: »Uniformiranih orjunašev ne moremo pošiljati po volilce, ker potem gotovo ne pridejo volit.« Nastop orjune na magistratu v nedeljo zvečer, ko je bil izid volitev že znan, pa je moral vsakega, ki ni orjunaš, najsibo katere koli stranke, naravnost razžaliti. Vse skupno veselje, ki nas je v Narodnem domu zbrane Slovence brez razlike strank napolnjevalo, ko smo zvedeli za rezultate volitev, nam je vsiljiv in otročji nastop orjune na magistratu skalil in po-

kviril. — V Mariboru, dne 4. oktobra 1924. Marko Krajnc, tajnik SLS.

Ali je v Gospodu zasjal? Mariborsko glasilo štajerske radikalije »Narodni Gospodar« tokrat ni izšel. Radikalija pravi, da ni zagledala luči javnosti ta številka radi tehničnih ovir. Mi poznamo te tehnične ovire, ki že na primer tiščijo »Tabor« skozi mesece na dve strani. Pri »Narodnem Gospodarju« najbrž pomenijo tehnične ovire: Bog mu daj večni mir! Beograjska radikalija ne da nič, ker ni pri koritih, štajerska radikalija je pa tudi na gmotno tako sumljivih nogah, da ne more izmetavati iz lastnega žepa tisočake in še to iz »najčistejšega« idealizma. Naj bo z zadevo »Narodnega Gospodarja« kakor hoče, zadnji teden ga ni bilo in tak izostanek pomeni pri nas v Jugoslaviji, ko imamo v zadnjem času vsak dan kako glasilo na mrtvaškem odru: Naj v miru počiva! Sicer pravi stari pregovor, da se naj o mrtvih govori samo dobro, a mi vkljub temu kličemo »Narodnemu Gospodarju« v grob, da je nosil kratko dobo svojega življenja od »Slov. Gospodarja« ukradeni glavo in je tako nesramno kradel iz drugih časopisov kakor na primer njegov boter Rade Pašič in radi vsestranske nepoštenosti ga je že v nežni dobi zadela: kap!

Prvenstvena tekma Ilirija—Maribor 3:0 (polčas 2:0). Na večerjšnji prvenstveni tekmi se je Maribor pokazal, da je zopet v dobri formi; samo neodločnost napada pred golom Ilirije je zakrivila poraz, v slučaju boljšega vodstva v napadu bi bil izid tekme sigurno bolj časten. Pri Mariboru sta se posebno izkazala branilec Wagner in vratar Geyer; tudi krilci so bili dobri; med tem, ko je napadu manjkala odločnost. Od Ilirije je bil dober vratar Miklavčič, ki je rešil zelo spretno dokaj nevarnih situacij; dobra sta bila tudi branilec in levo krilo. — Potek tekme: Ilirija prevzame inicijativno, toda ne more priti preko obrane; šele v 17. minuti se posreči Vidmajerju oster strel na goal, ki ostane v mreži. Domačini skušajo izravnati, toda neodločnost napada jim ne prinese nikakih uspehov. Kmalu pade zopet drugi goal za Ilirijo, scortan po Omanu. V drugem polčasu se vidi delna premoč Ilirije, ki kaže, da je ona boljše moštvo. Mnogo krasnih napadov se pa razbije ob spretnosti obrambe domačinov. Šele proti koncu drugega polčasa se posreči gostom zabiti tretji goal. Oba kluba sta zastreljala po eno enajstmetrovko v out. Tekmo je dobro vodil g. Planinšek. Le njegovo naziranje o fawlih in offside-u v prvem polčasu je bilo predmet ostre, a upravičene kritike.

Gremijalna trgovska nadaljevalna šola v Mariboru. Prvi razred prične z rednim poukom v ponedeljek dne 6. oktobra ob 15. uri, druga razred pa ob 17. uri. Pouk v tretjem razredu se prične v torek, 7. oktobra ob 15. uri. Vsak učenec in učnica prinesa s seboj pisalne potrebščine. Nadaljnje podrobnosti so razvidne iz oglasa pri ravnateljstvu drž. trgov. šole na Zrinjskega trgu 1-I.

Držvna borza dela v Mariboru. Od 28. septembra do 4. oktobra je bilo 141 prostih mest prijavljenih, 200 oseb je iskalo dela, v 63 slučajih je borza posredovala uspešno in 17 oseb je odpotovalo. Od 1. januarja do 4. septembra pa je bilo 5942 prostih mest prijavljenih, 7952 oseb je iskalo dela, v 2678 slučajih je borza posredovala uspešno in 1809 oseb je odpotovalo.

V počaščenje spomina na umrlega g. dr. Turnerja je daroval Dijaški kuhinji v Mariboru gospod dr. Matija Murko, vseučilišni profesor v Pragi, 200 dinarjev in g. dr. Franjo Rosina, odvetnik v Mariboru, 100 dinarjev. — Prisrčna hvala!

Starši in dijaki! Vse šolske potrebščine kupite po najnižjih cenah v prodajalni Tiskarne sv. Cirila na Koroški cesti in pa v njeni podružnici, v hiši Zadrugne gospodarske banke, tik frančiškanske cerkve na Aleksandrovi cesti.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy.
Prevedel Paulus.

57

Iz njegovih blelih, lisičjih oči je sijalo zadovoljstvo, odobravojoč pogled je šinil k drzni Francozinji, — tako gleda režiser, ki je zadovoljen s svojimi igralci —

Kaj da Chauvelin namerava z odurnim preprirom, tega seve Margareta ni vedela. Niti za hip pa ni dymila, da snuje sovražne namene zoper njo in zoper njene moža. Življenje bi bila dala, če bi se ji posrečilo, spraviti in pomiriti razdraženi ženski.

Morebiti bi bila Julietta za miren sporazum, nikakor pa Renata ni bila zanj razpoložena. Chauvelinove odobravojoče oči so jo podžigale in njeno lastno sovraštvo jo je še huje razvnelo.

»Vaš stari čmuh je moral svoje zaklade dati iz rok, plemenita gospodična!« je pravila in zaničljivo skomignila z rameni. »Pariz in Francija sta stradala vsa leta sem in naša očetovska skrbljiva vlada je zagsegla v korist tem zastradanim premoženje, ki so si ga brezsrčni, izdajalski aristi tekem let nagrabili. — na škodo ubogim in zatiranim.«

Julietta je zastokala in skrila obraz v roke.

Prepozno je spoznala, da je dregnila v osinje gnezdo —

»Gospodična,« jo je branila Margareta dostojanstveno. »ne pozabite, da je gospodična Marny moja prijateljica in da ste vi le gost v moji hiši!«

»Ej, — prav nič nisem tega pozabila!« je odgovorila Candelle malomarno. »Priznati pa morate, državljanka, da bi morala biti svetnica v potrpežljivosti, če bi hotela mirno prenesti predrzne žalitve tele beraške osebe, ki je šele pred kratkim sedela na zatožni klopi zaradi nenravnega življenja!«

Molk je zavladal po teh besedah in Margareta je razločno čula, kako je Chauvelin zadovoljno vzdihnil.

Kdo ve, kaj bi bila Julietta odgovorila in kako bi se bil prepil razvil. Pa ni prišlo do tega.

Prijeten, bebast smehljaj je zadonel na pragu in gospod Percy Blakeney je vstopil, izbrano oblečen po najnovjšem pariškem kroju, cedec se vlnudnosti in dvorljivosti in poln dobrovoljnega razpoloženja.

Ko je zagledal Francozinjo, je koj stopil k njej, se ji priklonil, ji ponudil roko in dejal:

»Ali dovolite gospodična, da vas pospremim na vaš sedež?«

Za njim se je prikazal na vratih princ waleški, brezbrizno se je razgovarjal z gospodom Andrejem Foulkes in lordom Dewhurst. In onstran vrat, v sosedni dvorani, je stala gruča veselih gostov, ki so radovedni zrlji za visokim obiskom.

Nepričakovani obisk je Margareto in Julietto skoraj prestrašil, tudi Candelle se je vznemirila. Edini Chauvelin je ostal hladen in ravnodušen, mirno je stopil na stran in pustil Percyju prosto pot.

Pa hitro se je Renata Candelle otesla iznenadenja. Prezrla je Blakeneyev roko, se obrnila z obrazom užaljene igralkke k Margareti in dejala:

»Torej bi morala res mirno prenesti žalitve v hiši, kamor ste me povabili za gosta —? Podite me proč kakor nadležnega berača —. Ali ni nikogar med vsemi ljudmi tukaj, ki bi bil dovolj možat in viteški, da bi me branil —?«

Gospod Chauvelin, je pridjala s poudarkom, »če sem prav razumela, vas je republikanska vlada poslala sem v tole deželo, da branite čast in premoženje naših podanikov. Pozivljam vas v imenu Francije, da maščujete žalitve, s katerimi so me napadli —!«

Izzivalno je pogledala naokrog. Nihče se ni genil.

Julietta se je oprijela Margaretine roke, kot bi pri njej iskala moči in zavetja. Percy je še vedno stal z lahno sklonjenim hrbtom poleg Renate Candelle in čakal, da sprejme ponujeno roko, waleški princ in njegovi tovariši so se smehljali ter z zanimanjem opazovali razburjeni prizor.

Spet je za trenutek vladal mučen molk, zdelo se je da se sliši, kako srca nemirno bijejo.

Tedaj pa je stopil Chauvelin korak naprej k Renati, miren, hladen, vljuden.

»Verjemite mi, državljanka,« je dejal s poudarkom, »verjemite mi, da sem vam popolnoma na razpolago, toda — pomagati vam ne morem, kajti osebe, ki so vas razžalile, so vse nežnega, četudi dražestnega ženskega spola —!«

Percy se je pri teh besedah zravnaval kakor jelka.

»E-hm —,« je dejal dobrovoljno in zaspano, »moj podjetni prijatelj iz Calaisa! — Gospod, na razpolago sem vam! Usojeno nama je, tako se mi zdi, da morava venomer poravnati prijetne in zabavne zadeve —.

Se poljubi čaša vina, gospod — e-hm — Chauvelin?«

»Prosim vas, gospod Percy Blakeney,« je odvrnil Chauvelin strogo, »da vzamete zadevo resno!«

»Eh — resnoba mi ne da dobro,« je odgovoril Blakeney in se trudil, da bi zadušil lahno zehanje, »in — ne spodobi se v navzočnosti dražestnih, kratkočasnih dam.«

»Gospod,« je nadaljeval Chauvelin nemoteno, »ali naj razumem vaše besede tako, da ste pripravljeni dati zadoščenje gospodični Cadeille za žalitve, s katerimi jo je napadla gospa Blakeney?«

(Dalje prihodnjič).

Nosite Berson gumi pete in podplate

S tem si prištedite mnogo denarja in očuvate Vašo obutev. BERTSON gumi pete in podplate so trpežnejši kakor usnje.

Proda se dobro ohranjeni štedilnik, tehtnice okna in vrata kompletno z okvirom. J. N. Adamič, Maribor, Vetrinjska ulica 20. 612 4

Največje vrtnarsko podjetje v Jugoslaviji »Vrt«, Džamonja in drugovi, družba z o. z., Maribor. Največji izbor plemenitih sadnih dreves (cepov) v najplemenitejših vrstah in v vseh oblikah. Plemenite vinske trte na ameriškanskih podlogah, kakor tudi cepe in podloge istih. Seme zelenjave, cvetja in gospodarskih rastlin. Cvetje v loncih in razno ukrasno grmovje ter drevje imamo celo. Zahtevajte cenike! 607 10—1

Predivo kupuje po najvišjih cenah ali zamenja za gotove vrvi tvrdka Ivan N. Adamič, Maribor, Vetrinjska ul. 20. 613

Pramog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—1. 101

Josip Nekrep, tesarski mojster in podjetnik, Maribor, Smetanova ulica 59, telefon št. 140, prevzame vsa dela s točnim in cenim izdelovanjem. 465 11—1

Privatni pouk za posameznike

za strojepisje, stenografijo, računstvo (nauk o menicah in devizah, kalkulacijah, kontokrentih), enostavnem, dvostavnem in ameriškanskem knjigovodstvu z bilanco, korespondenci in registraturi. Začetek dnevno. Traja 3—6 mesecev. Metoda Kovač: samo praktično, temeljito, lahko umljivo. KOVAC, MARIBOR, KREKOVA ULICA 6. 566

V vseh specerijskih prodajalnah se dobi

JUHAN

najboljši pridatek k hrani.

Podgane in poliske miši se uničujejo z novim **Ratolom.**

Priznanja zagrebškega policijskega ravnateljstva in mnogih uglednih tvrdk o izvrstnem uspehu so vsem na vpogled. Za 100 kv. metrov 1 steklenica ali po oralu 2—4 steklenice. Cena za steklenico D 22.—. Dobiva se pri ODIO RATOL v Zagrebu, Bionička c. ter v vsaki lekarni in drogeriji.

Kdor v »Straži« oglašuje, uspeha gotovo se raduje!

CUNJE

krojaške, suknjene in platnene odpadke, staro železje, kovano in vilito, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbeiter, Maribor, Dravska ulica 15. Zamenjam tudi staro železje, katero je za uporabo, s kovinskimi odpadki in vlitino.

Suhe gobe

kupim vsako množino po najvišji ceni. Ponudbe z navedbo cene in vzorcem na

IVAN SEVER, VELENJE

Trboveljski premog

cele vagone po originalnih rudniških cenah in odslej naprej tudi vsako količino od 100 kg naprej dobavlja po najnižjih cenah in stavlja brezplačno na dom: Branko Mejovšek, Maribor, Sodna ulica 17. 616

Otvoritev trgovine.

Cenjenemu občinstvu vlnudno naznanjam, da sem otvoril v Cankarjevi ulici 24

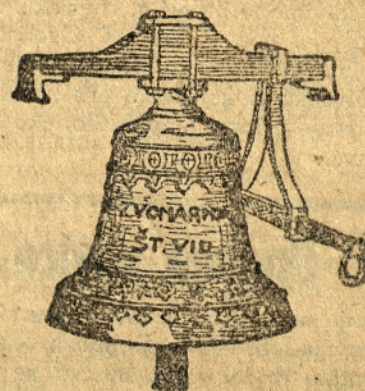
trgovino z drvami in premogom.

Prizadeval si bodem, da svojim odjemalcem postrežem le s prvovrstnim blagom.

Za obilen obisk se priporoča

Josip Negele.

ZVONARNA IN LIVARNA

ŠT. VID NAD LJUBLJANO

vliva

BRONASTE ZVONOVE

v vseh velikostih za župne cerkve, podružnice in kapele po najnižji cenah.

Kupuje stare in razbite zvonove po najvišjih cenah.

Najcenejše in najuspešnejše

oglašujete

samo potom

Oglasnega zavoda

F. Voršič-a

naslednik,

Maribor, Slamškov trg 16.

Pojasnila brezplačno!

Širite »Stražo«!

Strojno mizarstvo

HOCHNEGER & WIHER

Koroška c. 53 MARIBOR Koroška c. 53

se priporoča za izdelovanje pohištva in stavb kakor vseh v to stroko spadajočih mizarških izdelkov. — Pohištvo za sobe in pisarne trajno v zalogi.

Edini izdelovatelj stiskalnic »Patent Rudl«.

Postrežba točna! Cene zmerne!